

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
 ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA
 (MINTAKIÁLLITÁS)
 KOLOZSVÁRTT
 MEGTEKINTHETŐ A SÉTATÉRI KIÁLLITÁSI
 HELYSÉGEKBEK.

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
 JÓZSEF, GOLDZIHAR IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti:

(156.)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 2500 szöveggéppel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti
 térképpel, 8500 szövegoldallal.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás.

A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet.

Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez.

Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műemkekéről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden művelőjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,
 magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,
 irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Megjelenik tizenkét
 kötetben

famentes, tehát soha meg
 nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-
 kötésben, bőrháttal és
 vázontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-
 egy kötet jelenik meg.

Megjelenik
 füzetes kiadásban is
 240 füzetben.

Több füzet semmiképp sem
 lesz.

Hetenkint egy füzet fog
 közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára:

30 kr.

A füzetes kiadásban
 díszes bekötési táblák
 szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

- Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben minden rendes hazai könyvárusnál.
- Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;
  - kötetenként utánvétellel bérmentve,
  - havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alóírt
 kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust
 vagy
 mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala:

BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
erkölcsi támogatásával alakult 1900.

Biztosítéki alap:	
Kormány hozzájárulásával	400.000— K
Alapítványok és üzletrészekben	1268.080— „
Tartalékok	111 053-60 „
Összesen	1,779.133-60 K.
Első évi felesleg	90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen. — Az üzlet eredményben biztosított tagok díjarányban részesülnek. — Az 1901. évi üzleteredmény alapján az alapítók 5% kamatban, a biztosított tagok díjvisszatérítésben részesülnek. — Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

LITKE L., Pécs

cs. és kir. udv. szállító

Frigyas Főherceg Ő cs. és kir. Fensége, Szalvator Lipót Főherceg Ő cs. és kir. fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Express-vonat-Társaság szállítója.

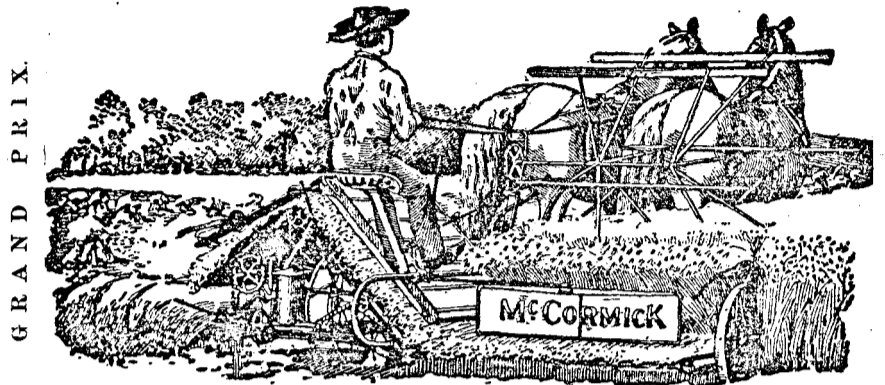
PEZSGŐFAJOK:

<p>Sport Grand Vin Sec Extra Sec pezsgők: Dry-Dry.</p>	<p>Export pezsgők angol izlésre: Vin Brut Britannia Sec.</p>
---	---

! Futányos árak! — Árjegyzék ingyen! (821.)

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

GRAND PRIX.

PARTS 1900-ban.

Kéveköti aratógép, Fűkaszalógép, Kösörükészülék, „Daisy“ marokrakó aratógép, Szénagyűjtő gereblye és Kéveköti fonál (859.)

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalékrészek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM J. STILLMAN Évi termelés BUDAPEST, igazgató: 362,000 gép. V. ker., Váci-ut 30 sz.

MIKROSOL

a legjobb és leghathatósabb Szer fagomba, falmálás, nyálka és penészgomba, valamint ezek okozta nedvesség és dohos levegő ellen

Szagtalan, nem maró, nem fest.

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak körében a legjobban bevált. — Kitűnő bizonylatok. — Egyedüli gyárosa!

(889. II.) **Festékgyárak:**

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Černovsky & Co.

Ausztria-Magyarország

első és legnagyobb talajmívelési gépek gyára, Bömisch-Brod bei Prag. (847.)

Ajánlja általánosan jónak elismert, utólrhetetlen, minden versenyen első díjjal kitüntetett s ezért legjobban elterjedt talajmívelő gépeit, mint: Cernovsky-féle egysoros répakapa eddig több mint 40,000 db gyártva, valamennyi répatermelő országban használatban.

Ugyanaz kombinálva három soros répa művelőgépre, minden vetőgépre alkalmazható és minden talajra alkalmas. Főelőnye a nagy emberi erő megtakarítás.

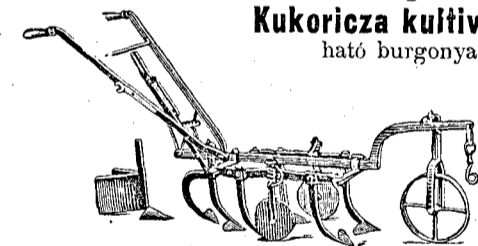
Kukorica kultivátor, igen könnyen alkalmazható burgonya, szőlő és kómló kertekben.

Chiliséltrom szóró, 2, 4, 5 és 6-soros.

Kilencsoros acél kultivátor a tavaszi vetésnél potólthatatlan és nélkülözhetetlen.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Magyarországi Vezérképviselő: **Neubauer Sándor, Győr.**

PÖSTYÉNI FLUID-GYÁR

Állatgyógyászati készítményei:

Pöstyéni Thermal lófluid ára: egy üveg 2 kor. 80 fillér. 5 liter 25 kor. 10 liter 50 kor.

Pöstyéni Bliszter (folyékony) ára: egy üveg 4 kor.

Pöstyéni maró Bliszter ára: egy tégely 4 kor. (égetés szükségtelen, a betegség ismétlődése kizárva).

Pöstyéni Embrocation ára: egy üveg 4 kor.

Pöstyéni maláta pogácsa (lepény) különlegesség, lovak és szarvasmarha hurutos megbetegedéseinek, ára 3 kor.

Pöstyéni sebkenőcs, csövenként 2 kor.

Unicum legyek és egyéb rovarok ellen. Alkalmazandó lovak és szarvasmarhánál, 1 liter ára 2 kor.

Amerikai állat táppor lovak, szarvasmarha, juhok és sertések számára 1/2 kiló 80 fillér, 1/1 kiló 1 kor. 40 fillér, 5 kiló 5 kor. (50—100 kilóig külön ár).

Pöstyéni sertéspar (Boróka-liszt) emésztést szabályozó és vértisztító készítmény: 1/2 kiló 80 fillér, 1/1 kiló 1 kor. 40 fillér, 5 kiló 5 kor. (80—100 kilóig külön árak).

Ragadós száj- és körömfájás elleni angol por 1/2 kiló 2 kor., 1/1 kiló 4 korona.

Megrendelhetők: 5% engedménnyel egyleti tagoknak az Allandó gépkiallításán Kolozsvártt, minden gyógyszerárban és nagyobb drogueriákban, valamint:

Fluid-gyár Pöstyénfűrdő.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC U. 11. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük a hátrálékos előfizetési díjak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Kolozsvármegye közgazdasági tevékenysége. <i>J.</i> . . .	275
A selyemtenyésztés fontossága. <i>Bebercsi.</i> . . .	276
A szőlőművelés praktikus módja. <i>Kuszkó István.</i> . . .	277
A gyomokról. I. <i>Báró Kemény József,</i> . . .	278
Egy mezőszégi minta-bérgazdaság. —u.—t.	279
Jégverte gabonák kezelése. <i>Tollas Dénes.</i>	280

Tárca:

A mindennapi kenyérért. <i>Sienkiewicz Henrik.</i> (17).	276
--	-----

Vegyes közlemények

280

Hirdetések.

Az impregnált takarmányrépa- magvak

a legnagyobb csiraképességgel birnak

és a

legbiztosabb termést adják.

Kaphatók csakis

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari mag-

kereskedésében

BUDAPESTEN.

Kolozsvármegye közgazdasági tevékenysége.

Erős várunk volt nekünk mindenkor a vármegye, a maga egységes és hazafias akcióival. Olyan része volt a haza testének, melyből a legváltóságosabb időkben pattant ki legtöbb éltető szikra. Kelettől nyugatig, vagy nyugattól keletig száguldozának olykor az ellenséges hadak s felforgattak mindent, de a mi vármegyéinkből ismét és ismét kisarjadzott a nemzeti élet és öregbedett bennük a mi hatalmunk.

Az idő vasfoga azonban sok mindent fölemészt s egyébként is változik, fejlődik minden Régi kötelességek megszűnnek és újak keletkeznek a kor igényeihez, az élet szükségleteihez képest. Dacára ennek, vármegyéinkben átlag véve ma is több a traditiones veterum, mint a kor követelményeihez való alkalmazkodási képesség. Az időt, a munkát érteken alul becsüljük s önmagunkról sokat beszélünk ugyan, de keveset teszünk. Dolgaink és ügyeink inkább csak úgy maguktól intéződnek s fejlődnek, minthogy valamiképen csak egynek és másnak lenni kell és történni muszáj.

Általánosságban véve az ügyet, a legjobb akarattal sem mondhatjuk, hogy vármegyéink megértették a kor intő szavát és úgy törekednek érvényesíteni öröklött hatalmukat, amint azt a mai viszonyok igazán megkövetelnék.

És mégis az az őserő, mely vármegyéinket annyiszor képesítette a nemzet sorsát is átalakító nagy tettekre, ime nálunk, Kolozsvármegyében kitör és alkotáshoz fog.

Szerényen, szinte nehézkesen indul a közgazdasági kérdések felszínre hozására, de hát az uttörő munkával nem lehet, sőt nem is szabad sietni. A fő az, hogy induljon és haladjon az ügy, mely ma még csak a Kolozsvármegye ügye, de lehet, hogy rövid idő teltén már több vármegyéé lesz. Nem forma szerint, hanem lényegben. Mert hiszen mindegy az, akármilyen alakban kezdik meg a vármegyei törvényhatósági bizottságok a közgazdasági tevékenységet, csak már egyszer megkezdjék.

Kolozsvármegye pl. azzal kezd, hogy szabályrendeletet alkot az állattenyésztésről, de nem az 1894. évi XII-ik t. cikkben adott minta szerint, hanem önálló felfogás-

sal, az ő viszonyainak megfelelőleg úgy, hogy a vármegye állattenyésztését tényleg minden oldalról támogathassa és a szükség szerint fejleszthesse.

Erre a célra állattenyésztési alapot alkot, melyből elsősorban a vármegye területén köztenyésztésre szükséges apaállatokat szerzi be, amennyiben lehetséges lesz, természetesen a megyebeli nagyobb tenyészetekből. Ugyanígy, hogy a nép kezén levő állatállomány lehetőleg gyorsan javuljon, értékesebb és keresettebb legyen, anyállatokat szerez be és oszt ki az értelmesek és tehetősebb kisgazdáknak.

Állatvásárokat pártfogol, állatkiállításokat rendez és minden az állattenyésztést, állategészségügyet és állatértékesítést, javító intézkedést megtesz, végül pedig az állattulajdonosokat elhullott állataik értékének 50—80%-áig kártalanítja.

Ime ez a cél dióhéjba szorítva, mint kezdete a közgazdasági téren kifejtendő tevékenységnek. Mert hiszen ki ne látná, hogy ez csak alapvető munka az együvé tartozás tudatának felébresztésére és helyes irányban való vezetésére. Ki ne látná, hogy ezt nyomon kell követnie a termelő és értékesítő szövetkezetek szervezésének; hogy az a gond, fáradság, szakértelem és tőke, mely az állattenyésztés kifejlesztésére fordítatik, meghozza a maga gyümölcsét és ki ne óhajtana, hogy az egymást segítő, egymás boldogulásán munkáló lakosság minden rétege a majdan fokozódó jólét mellett egymást jobban megértse, megbecsülje s boldogulása feltételeit az együtt működés és együvé tartozásban találja meg.

Messzeható üdvös dolgok ezek, melyeket általánosítani kell, s melyeknek társadalmi uton való nagyobb arányú kifejlesztését hazarészünkben remélni, vagy kívánni nem lehet. Tenni azonban ezen a téren multhatatlanul kell, mert elmaradottságunk, szegénységünk és nagy terheink növekednek s ha nem találunk alkalmas módot a közjólétnek olyan módon való emelésére, mely egyszermind népünk értelmét és munkaképességét is fokozza, mely a jól végzett és eredményes munkát a néppel megkedveltesse: akkor a mi szép hazánk hamarosan siralom völgye lesz, melyben a visszavonás és gyűlölet út tanyát.

Bizonyítvány! 10 év óta használt eredeti „Eclair” permetezőről

A szövetségünkönél 1894-ben bevezetett Ver
morel féle Eclair permetező meg. ma is csaknem
teljesen új v. bátran állíthatom, hogy vele kész
vadász és munka képenégre még e egyelőn idáig
gyakran lévő permetező se versenybe
László Kalmár 1901. jún. 10.

(532.)

László Kalmár

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest V., Alkotmány-utca 31. sz.

A kolozsvármegyei mozgalomnak és ebben *Dóssa* Endre alispánnak abban domborodik ki leginkább öntudatos messzelátó célzata, hogy mindezt idejében és helyesen mérlegelte. Leszámolt a helyzettel és a rendelkezésre álló erővel, aztán szép csendesen harcra indítja, munkára és áldozatra serkenti a vármegyét önmagáért.

Ebben van a fővonzó és ebben van az a nagy erkölcsi hatás is, mely az ügy zászlója alá sorakoztatja legjobbjainkat. Így az alapszabálytervezetnek f. hó 21-én történt első tárgyalására a vármegye nagybirtokosainak tekintélyes része bejött és az új, a szokatlan iránti tartózkodással ugyan, de e mellett igazi rokonszenvvel fogadta a javaslatot és annak részletes tárgyalását folyó hó 26-ára tűzte ki.

Jól esik nekünk, hogy végre-valahára a mezőgazdasági érdekek is rokonszenves fogadtatásra találnak vármegyeházaink tanácsstermeiben, de jól esik főképen az, mikor a vármegyét önmagáért látjuk mozgolódní, nem úgyan valamelyes nagy kérésnek a miniszterekhez való juttatása, vagy parádés instilláció körül, hanem a hazai föld megfelelőbb művelésének, a hazai termelés fokozásának és a termelvények értékesítési viszonyainak javítása érdekében.

Ez produktív munka, melynek előbb vagy később, de meg lesz a maga édes, tápláló gyümölcse, mert az a vármegye, amely saját gazdasági ügyeinek fejlesztésére összetett erővel törekszik, s a vezetést és irányítást legjobbjaira bizza: vagyonban és értelemben csak növekedhetik, ezek pedig nem csak a jólétnek alapföltételei, hanem

a független önálló gondolkodásnak és a hazaszeretetnek is.

A népek helyes nevelése és boldogítása nem abból áll, hogy adományokkal, kedvezményekkel és kiváltságokkal elhalmozzuk, hanem abból, hogy önmagával rakjuk le boldogulása alapjait.

A segélyforrások, kiváltságok, stb. megszűnhetnek s akkor tehetetlenül omlik össze a dédelgetett nép, de a munkában és értelemben megerősödött népnek kezéből bottal sem lehet kiverni a kenyeret. A népet a saját filléreiből és saját verejtékének hullatásával olyan gazdasági tevékenység felkarolására rábirni, mely neki hasznára válik, nem könnyű ugyan, de nem is lehetetlen, csak akarni kell.

Kolozsvármegye birtokos osztálya pedig akarja. Legyen áldás nemes munkálkodásán.

J.

A selyemtenyésztés fontossága.

Azt mondja a földművelésügyi miniszter a gazdasági tudósítókhoz intézett útmutatóban, hogy „A kisgazdáknak jólétük növelése céljából lehetőleg mellékkeresetet kell nyújtunk s hogy ilyen kereseti ág többek közt a selyemtenyésztés is, mely 1896. év végéig népünknek 30 millió korona keresetet adott, az 1896. évben pedig egymagában kerekszámban négy millió koronát.” Hogy mit jelent a selyemtenyésztés népünknek, erre nézve a selyemtenyésztési miniszteri meghatalmazott a következő tényeket sorolja fel: 1883-ban Bács-Bodrog, Sopron, Temes, Tolna és Torontálmegyékben a selyemgubók után 70,278 forintot fizettek ki, a tenyésztők adója pedig ugyanazon évben csak 37,967 frtot tett ki, 1887-ben pedig Bács-Bodrog, Temes, Torontál, Krassó, Tolna és Baranya vármegyékben

354,112 frt 71 krt. fizettek selyemgubókért a tenyésztőknek, kiknek azon évi adótartozása 207,691 frt 12 krt. tett ki. Ezen két adatból is látható tehát, mily jelentősége van a selyemtenyésztésnek népünk boldogulását illetőleg. Kell tehát, hogy a selyemtenyésztés a mezőgazdaság, kiegészítő része legyen az erdélyi hazarészben is. Olyan kereseti ág, mely a tél és nyár közötti kereset nélküli időszakban hozzon pénzt a földművesnek. A selyemtenyésztők zömét ugyanis a telek nélkül szűkölködő földműves nép alkotja, ki — a gubóbevéltés tavasszal történvén — akkor jut pénzhez, midőn tavasszal kenyér nélkül áll. A hosszú télen át eleségét felemészttette, a nyári munka, az aratás ideje pedig még messze van. Ilyenkor van a szegény ember leginkább megszorulva, ilyenkor kénytelen — más híján uzsora — kölcsönt felvenni a bizonytalan nyári keresmény rovasára.

Ám, nemcsak a községi lakósokra áldásos a selyemtenyésztés, hanem főként az uradalmi cselédségre nézve is. Hogy csakugyan áll, miszerint nem a férfiak, sőt legnagyobb részt a napszámképes gyermekek munkaerejét sem veszi igénybe a selyemtermelés, ezt bizonyítja a selyemtenyésztési meghatalmazott jelentésében felhozott azon tény, hogy az országban mindenfelé részesítik az uradalmak a cselédségüket a selyemtenyésztésben és ez által elérik azt, hogy az uradalom birtokosa külön anyagi áldozat nélkül annyira emeli cselédségének készpénzfizetését, hogy a jó cselédben mintegy válogathat: A *tolnai uradalom* cselédsége (a múlt évi keresetet beleszámítva) 87,089 korona és 12 fillért; az *apáthi pusztá* cselédsége 28,065 korona 44 fillért; a *hidjai* 24,365 korona 56 fillért; a különféle *hidvégi-puszták* cselédsége 22,262 korona 08 fillért; a *tengeliczi-puszták* 19,165 korona 46 fillért és végre *jegenyési-pusztá* cselédsége 14,978 korona 68 fillért keresett a selyemből. Ime tehát, ha az uradalmak szederfát ültetnek és a levelet átengedik

TÁRCA.

A mindennapi kenyérért.

Irta: *Sienkiewicz Henrik.*

(17.)

III. FEJEZET.

A telepélet.

Őszintén szólva, be kell vallanunk, hogy a telepések megérkezésükkor csalódtak. Azt remélték, hogy a letelepedésre szánt földdarabokon lesznek szántóföldek is, meg erdők is és nem találtak mást, mint őserdőt, amit előbb irtani kellett. Fekete tölgyek, vörösfák, a gyapótfá (az úgynevezett Cottonwood), világos fajú platánok és sötét hickory törzsek olyan sűrűséget alkottak, mely szinte áthatolhatatlan volt. Ez a vadon valóban nem volt örvendetes látvány. Alját beborította a moha, a magasban liánák kanyarogtak és mint a kötelek, egyik fától a másikig kifeszítve függő, sűrű, keresztültörhetetlennek látszó hidat alkottak. Itt nem úgy volt, mint a hazai erdőkben, ezen a sűrűségben nem látott keresztül a szem. Aki mélyebbre bátorodott, nemsokára elvesztette szemé elől a mennyboltozatot és a sötétben bolyonghatott és ha nem ismerte a kivezető utat, bizonyára elpusztult itt. Nem egy derék longyelt mikor ránézett

ezekre az óriás tölgyekre, megnézte az ökleit, a baltáját, aztán megint a rengeteg fát — aggodás fogta el szívét. Mindenesetre nagyon jó, ha bőségesen van építőfa a házhoz, tűzfa a hideg ellen, de 160 hold őserdőt kiirtani, a talajt a mélyreható gyökerektől megtisztítani és földművelésre alkalmassá tenni, egy ember részére hosszú évekig tartó munka volt.

Miután azonban nem volt mást mit tenni, egyik-másik mindjárt másnap keresztet vetett, kézbe kapta a baltáját és nekifoháskodva megkezdte a munkát. Ettől a naptól kezdve Arkansas erdeiben egyfolytában lehetett a balták döngéseit hallani, sőt néha vidám hazai nóta kísérette a nehéz munkát.

A telepések tanyája a folyam partján húzódott el, egy elég tágas pusztaságon, melynek szélén a házaknak négyszögben kell vala épülniök; közepén pedig egy templomnak és iskolának szántak helyet. De egész odáig sok idő, nagyon sok idő volt még hátra. Egyelőre csak szekerek álltak ott, melyeken a telepések érkeztek. Háromszögben állították föl azokat, hogy ellenséges támadás esetén erősségként használhassák. Azon a téren, mely a szekerek mögött még elterült, öszvérek, lovak, ökrök, tehének és juhok legeltek s ezeket egy csapat jól fölfegyverkezett fiatalabb le

gény őrizte. Az emberek a szekereken aludtak, vagy a tűz mellett.

Az asszonyok és gyermekek naphosszat egyedül voltak a tanyán, a férfiak jelenlétét pedig csak az erdőben fölhangzó baltacsapások adták tudtul. Éjjelenként a sűrűből a vadállatok, Arkansas farkasainak és jaguárjainak ordítása tört elő. Borzasztó szürke medvék, melyek a tűz fényétől kevésbé féltek, néha egészen közel jöttek a szekerekhez és ilyenkor puskák durranása és az ijedtség kiáltásai verték föl az éj csöndjét. Azok a telepések, akik Texas vadonjaiból jöttek, többnyire gyakorlott vadászok voltak és így könnyen ellátták a családjaikat vadpecsenyével; különösen antilopok, szarvasok, bivalyok húásával, mert itt volt épen az az idő, mikor ezek az állatok észak felé vándorolnak. A többi telepés a Little-Rock-ban és Clarcsvilleben beszerzett készletekből, tengerilisztből és besósott husból táplálkozott. Azonkívül juhokat vágtak, a miből minden család sokat vásárolt.

Estenként, mikor a szekerek között meggyújtották a nagy tüzet, a fiatalság nem ment aludni, hanem vig táncra perdült. A férfiak közül egy zenész volt, aki elhozta a hegedűjét, melyen hazai nótákat játszott és

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Ártraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

a cselédségnek, mennyire emelhetik az utóbbiaknak keresetét anélkül, hogy ez nekik vagyoni áldozatukba kerülne.

A selyemtenyésztés emellett oly foglalkozás, mely semmi más gazdasági foglalkozást nem akadályoz. Ezt bizonyítja, hogy Arad, Szegszárd börttermelő vidékein szintén virágzik a selyemtenyésztés; ugyancsak virágzik a selyemtenyésztés a dohánytermelő vidékeken is. Valamint Sopronmegyében, a hol a legnagyobb cukorgyárak vannak és a hol a legintenzívebb gazdálkodást folytatják, a selyemtenyésztést is szép sikerrel űzik. Mert ehhez a selyemtenyésztéshez tulajdonképpen semmiféle üzleti befektetés nem szükséges. A termelők a — petét ingyen kapják, ingyen történik a selyemtenyésztő kioktatása is, sőt a szederfaleveleket is tulnyomó részben ingyen szerezhetik meg a termelők, mert a termelőknek csak némely uradalmakban kell nagyon csekély napszámot szolgálni a szederfalombért. Azonkívül, hogy a selyemtenyésztéshez semmiféle üzleti befektetés, tőke nem szükséges, nagy előnye ennek az iparágak az is, hogy a selyembogár nevelése és gondozása éppen nem fárasztó. A szükséges szederfalombot összehordják a gyermekek, a selyemhernyókat pedig igen szépen elgondozzák szintén a gyermekek és az öreg emberek, kik más munkára nem alkalmazhatók és csak „kenyérfogyasztó számba mennek.

A döblingi szomorú katasztrófa 42. év fordulója alkalmából valóban kegyeletes ünnepet rendezhetne a legnagyobb magyar halhatatlan emlékének a hírlapirodalom azzal, hogy felsorolná mindazokat a fenséges eszméket, melyek egykor azt a nagy elmét foglalkoztatták. Vajon lehetne-e nagyobb s magasztosabb ünnepe azon nagy szellemnek, mintha valószínű látná azon törekvéseket, melyeknek kivihetlensége őt egykor az örületbe vitte, gr. Széchenyi István a sok teendő mellett a selyemtenyésztésről sem feledkezett meg, külön tanulmányt írt s azt mondja, hogy: „Kimeríthetetlen mennyiségű szederfák ültetése,

ápolása, fenntartása hazai kötelesség, ha kötelesség a honi gazdagodás s ekkép a nemzeti erő minden s még legkisebb forrását is megnyitni s csak egyik mezejét a hazai iparnak parlagon hagyni bűn, s ha kötelesség mindenekelőtt oly tárgyat mozditani elő, melynek haszna nem egyes kiváltságokra háramlik egyedül, hanem jótékonyaságra, mint „a napsugár“, mindenkit egyenlően érint. *Legyen csak elég szederfalevél s a többi bizonyosan el nem marad.*“

Mig egyéb iák egyenkint is meghozhatják a remélt hasznot, a szederfa csak akkor értékes és haszonhajtó, ha nagymennyiségben áll rendelkezésre

A földmivelésügyi miniszter igen nagy súlyt helyezvén a selyemtenyésztésre, azelőtt idézett Utmutatóban ő is azt mondja, hogy: „mindenáron oda kell törekednünk, hogy menél több szederfát neveljünk, ültessünk és azokat a rongálástól megóvjuk. A kinek háza körül, udvarában van üres hely, a hová szederfát ültethet, kérjen a község előljáróságától vagy az országos selyemtenyésztési felügyelőségtől Szegszádról szederfát, vagy két-három éves szederfacsemeteket, melyeket *teljesen ingyen* fog kapni. Ültesse ki ezeket udvarára és telke körül s már 2—3 év múlva elég levelet szedhet. De nem elégséges a szederfát csak kiültetni, azt tovább gondozni és ápolni is kell. Fődolog a szederfát gondozni — a rongálástól megóvni. Kötelessége tehát mindenkinek nemcsak nem bántani; de sőt mindenkit azonnal fel is jelenteni a községnél és felügyelőségnél azt, a ki a szederfát rongálja és ezáltal lehetetlenné teszi, hogy a szegény ember a szederfának hasznát vehesse.“

Hogy a selyemtenyésztés terén 70—80 korona keresetre tehesünk szert, ehhez mintegy 7—8 métermázsza szederfalevél kell, a mi 16—20 terebélyes szederfalevél lombjának felel meg. Ime! mennyire igaza volt Széchenyinek, midőn azt mondja, hogy a selyemtenyésztés első feltétele a nagymennyiségű szederfa s ime mennyire helyesen gondolkozik

mikor a hegedű halk hangjai a szabadban, az erdő zúgása között elmosódtak, mások amerikai módra pléhedények ütögetésével kísérték.

Nehéz, zajos munka közben folyt a telepen az élet s a nagy munkának kevés volt a sikere. Az első teendő a gunyhók fölépítése volt. A zöld tisztáson csakhamar gerendákat lehetett látni s a földet forgács, fakéreg darabok és mindenféle fahulladékok borították el. A vörösfát, az ugynevezett „red wood“-ot könnyen meglehetett munkálni, de gyakran nagyon messze kellett érte menni. Nehányan a telepesek közül ideiglenesen a szekerekről levett vászonból csináltak sátrakat. Mások, különösen a legényemberek, akik nem érezték olyan nagy szükségét annak, hogy tető legyen a fejük fölött, s akik megunták már az erdőirtást, kezdtek már szántani olyan helyeken, ahol a tölgyek és hickoryfák kevésbbe sűrűen voltak.

Általában azonban a telepeseken a dolognak olyan túlsúlya volt, hogy nem tudták, mihez kezdjenek előbb: házakat építsenek-e, az erdőt irtsák-e. vagy a vadonba vadászni menjenek-e. Mindjárt kezdetben kiderült azután, hogy a telepesek meghatalmazottja ezt a földterületet a vasuti társaságtól látatlanba vette meg, anélkül, hogy csak a lábát is betette volna ide; különben bizonyára nem ezt az őserdőt vette volna, mert hiszen éppen olyan könnyen kaphatott volna mezőséget is, amely csak részben lett volna erdőszéggel borítva. A telepesek, meg a vasút meghatalmazottja is megjelentek most már ugyan a helyszínen, hogy az egész területet fölmérjék és minden egyes telepeseknek a maga részét átadják. Mikor azonban meglátták, hogyan áll itt a dolog, két napi otttartózkodás és heves vitatkozások után otthagyták a telepet. Azt mondták, hogy a méréshez szükséges műszereket kell Claresville-ből hozniok, de soh' sem tértek többé vissza.

Azután kisült még az is, hogy az egyik többet, a másik kevesebbet fizetett és — ami még rosszabb volt — senki sem tudta, meddig terjed az ő része és hogyan mérje azt föl.

A telepeseknek nem volt vezetőségük, nem volt főnökük, akik közös ügyeiket rendezte volna, aki vitás kérdéseiket kiegyenlítette volna. Német telepesek bizonyára összeálltak volna az erdőt irtani és csak miután együttesen kiirtották az erdőt és közös erővel fölépítették a házakat, kezdtek volna ahhoz, hogy minden háznál a telket fölmérjék. Itt azonban minden lengyel csak a saját személyével foglalkozott és csak arra volt gondja, hogy saját házat fölépitse és saját telkén irtsa az erdőt. Azonkívül mindegyik ott akarta a részét kivenni, ahol a pusztaság volt, a telep közepén, ahol az erdő ritkább s a folyam közelebb volt.

Ez sok viszálykodásra adott okot, ami még szaporodott akkor, mikor, mintha csak az égből csöppent volna le, megjelent valami „Grünmanski“ ur kocsija. Grünmanski urat ugyan Cincinnatiban például, ahol németek laktak, sohasem hívták másként, csak Grünmannak, itt azonban, a lengyel Borovinában nevéhez biggyesztette a „ski“-t, hogy csak az üzlet jobban menjen. Kocsijának magos vászonteteje volt, melynek mindkét oldalán nagy fekete betűkkel ez a felírás volt: „Salon“ s ez alatt kisebb betűkkel „Brandy, Whisky, Gin.“

Hogy milyen módon tehetette meg, anélkül, hogy baja esett volna, ez a kocsi a Claresville és Borovina közt levő veszélyes vadonon keresztül útját, hogy hogyan eshetett meg az, hogy sem a puszták zsványai nem támadták meg, sem a sokszor Claresville-ig portyázó indián csapatok nem kívánták meg a Grünmanski ur skalpját, az az ő titka volt és maradt. Elég az hozzá, hogy megjött és még aznap kitűnő üzleteket csinált.

(Folytatjuk)

tehát a földmivelésügyi miniszter is, midőn kiváló gondot kíván fordítani az ország szederfa ültetvényeire és azt mondja, hogy mindenáron oda kell törekednünk, hogy a szegény ember elég szederfalombot szedhessen.

Azt mondja a selyemtenyésztési meghatalmazott, hogy manap még sok helyen igen nehezen megy a selyemtenyésztés meghonosítása, mivel a községi faiskolák nincsenek rendben s mert kevés szederfát ültetnek és mert még azt a keveset is irtják, a melyeket annyi gonddal és áldozattal ültettek, a mi úgyszólván „kivétel nélkül a községi előljáróságok hanyagságának tulajdonítható és annak, hogy a megyei hatóságok vagy meg nem értik az ügy fontosságát, vagy nem akarnak eljárni ezen irányban azon buzgalommal, melylyel tartoznának a közzónak.“

Statisztikai adatok szerint, nem tudunk annyi selymet termelni, a mennyire szükségünk van; körülbelül 6 millió korona értékű nyers selymet termelünk, lám nem hiába panaszkodott tehát Miskolczi uram, hogy nem él okosan a magyar, azt mondja: „nem elég, hogy arany, ezüst pártaövekbe és gyöngyökbe veszi a vagyonát; de sőt kőöntyűt, poharit, gyűrűt is a görögök és zsidókhöz hordja veszendő selyemövért és pókháló patyolatért, meg bécsicsipkéért. Ily dib-dábért országunkból nagyobb részt már is sokat kihordogtánk nemzetünknek nagy kárára, s nem kicsiny gyalázatjára.“

Beberosi.

A szőlőművelés praktikus módja.

„Az ugaros szőlőművelés“ címen ezelőtt hatvan esztendővel könyvet adott ki egy sokat tanult, sokat tapasztalt jeles gazda, H. Haller Ferenc. Könyve évtizedek fojtán feledésbe ment. Most nem régiben Szatmáron kísérletet tettek azzal a rendszerrel, a melyet az öreg ur előirt s a kísérlet kitűnően bevált. Ez arra indította Szatmár város egyik könyvkiadóját, hogy szösz szerint újból lenyomassa és közkinccsre tegye mindazt, amit Haller „15 esztendei tapasztalás alatt össze jegyezgetett s a kolozsvári tájékhöz mérsekelve, a maga fiának számára megirt és az akkori fő s más nagyobb és kisebb uri rendek óhajására, közhaszonra kibocsátott.“

A könyv tehát közelebről meg fog jelenni s a szőlős gazdák körében általános érdeklődést fog kelteni annak rendszere.

A megjelenés idejére tartjuk fenn a könyvnek ismertetését. Ezuttal annak írójáról adjuk közre azt, amit a kiadó felkérésére, lapunk egyik munkatársa a könyv számára megirt.

Ki volt Haller Ferenc?

Írta: Kuszko István.

A ki ezt a könyvet lapozgatja, önkénytelen ez a kérdés ötlük fel elméjében, ki volt Haller Ferenc?

A lélek betűi, a tettek, róla ezt mutatják: Haller Ferenc a 18. és 19. századnak egy puritán életű, nagy munkásságu, rendkívül leleményes elméjű, sok oldalú tehetséggel megáldott férfja volt.

Hasznos tagja volt a társadalomnak minden esetre. Egyénisége értékét márványnál maradandóbban tartja fenn az a néhány irodalmi mű, melyet ő szerényen, nem a nagy világnak szánt, hanem szeretett övéi kicsiny körének. És ime, könyvei 70—80 év múlva kezdenek kibontakozni a feledés homályából, új életre kelnek, hogy szolgálatot tegyenek a közzónak.

A világos gondolkozású férfiú szellemé felébred a lepergett 7 évtized szendergéséből; gondolatai ismét testet öltenek, behúzódnak a szőlős kertekbe megfogják a helyesen munkálkodni óhajító gazdák kezét s azt vezetik

és irányítják. Ez a szellem világot gyújt a sötétségben, hogy a szőlő gazdaság körül el lehessen igazodni abban a labirintban, melyet az új kor lázas elmélete, de kevés gyakorlata össze kuszált.

Ki volt Haller Ferenc?

Ha komoly szőlős gazdát kérdezel, hát azt feleli, egy nagy tudású, kitért gyakorlati ember. Haller Ferenc tudása, tájékozottsága bámulatos nagy volt. Ismért minden, az időben közkézben forgó szőlőgazdasági szakmunkát. A jelen műben 33 gazdasági szakirót nevez meg, kiknek könyveit tanulmányozta.

Van Haller Ferencnek egy másik nagyon értékes könyve is. A szőlőtermelési szakba vág az is. Kéziratban van meg. Saját kezűleg, merített papírra írta s egy vaskos kötetet tesz ki. Cím lapjára nyomtatást utánzott betűkkel ezeket írta:

SZÖLLŐ-SZÓ-TÁR.

vagyis

A SZÖLLŐ FAJOK LEIRÁSA betű rend szerint.

összeírogatta: Hilibi HALLER FERENCZ, a maga Fijának: SÁNDORNAK számára.

Kolozsváratt. 1832.

Más néven

TŰKÖRE

A KÖNYVEKBEN LEVŐ CONFUSIONAK a Szőlő Fajok iránt.

Elő Jegyzés: Márton egy Lajstromot adott ki Bécsben

Consiliarius Görög iskoláiban levő, a világ minden részéről összegyűjtött szőlőfajokról a hol ezen könyvben parenthe esik között, ily módon (M:) vagyon, az ezen Márton Lajstromon a' mellette levő szám, az 3 rendjének számát jelenti.

Ebben a könyvben 41 olyan önálló szőlőszeti szakmúról tesz újból említést, a melyeket tanulmányozott, hogy az azokban foglaltakat megfigyeléseivel és tapasztalataival egybe vesse.

Ebben a kéziratban meglevő könyvben, betű sorba szedte a szőlőfajokat. Megállapította mindeniknek a helyes elnevezését.

Kezembem forgott ez a munka. Ugy, találmomra arra jegyeztem ki belőle az alábbi tételt, melyet tájékoztatás végett ide nyomtatok:

«88. Bakator. Nagybányán. Levele: 5 lapu, kurta öblökkel, a szára öble lapu egymást fedik egészen. Bőre felül kevésbé fényes, nagyon durva, inai fejrőlök, vastagok; egyebütt setétzöld, kopasz. Fogai gyérek, kurták, hegyesek, vastagok, alul nagyon gyapottas, inai nagyon kiálló fehérek apró szőrösök, erei kicsi keskeny öble a fél lap feléig méj, a 2 felső keskeny kurta öblől, 5 czoll hosszú, 7 széles, tartyos, alul világos zöld, szára vastag, vereslő, szőrös. Gerezdje 7 czoll hosszú, ágas, féltömött, nagyocska veress szemű, általtetsző, boros, édes, 2 magu, husos, vastagbőrű; gerezdje szára 2 czoll vékony vereslő, szeme szára, hosszudad, zöld, sima. Vesszeje: Világos vereslő, barna nem csikos; bogjai kiálló vereshegyesek, egymástól 3 czoll. Új levelei: majd csak kereknek 2 alsó kurta hasitékkal, alól, feljül vékony pellhések.

At nézvén az egész könyvet. annak tartalmát összegeztem. Hogy fogalmat adjak a majdnem példátlan tetsző türelemről, ide jegyzem, hogy hány szőlőfaj van ebben, betűnkint ismertetve:

«Összesítése a betű rendben leirt szőlő fajoknak.

A	betűben van	40	szőlőfaj
B	«	88	«
C	«	64	«
D	«	15	«
E	«	14	«
F	«	33	«
G	«	61	«
H	«	20	«
I	«	14	«
K	«	43	«
L	«	24	«
M	«	21	«
N	«	15	«
O	«	12	«
P	«	42	«
Q	«	1	«
R	«	62	«
S	«	71	«
T	«	50	«
Tokaji	«	38	«
U, V, W	«	60	«
Z	«	19	«

Együtt van 917 szőlőfaj

Burgundi s más francia	14	«
Ausztriai	44	«
	39	«

Haller Ferencnek Kolozsvárt a mai kőmálaj utca 15. sz. telek fölött volt a háza. Falusias kinézésű, széles fedelű tornácos udvarház. Ez is eltűnt már rég, helyet adva a város modern fejlődésének. Itt volt az ő szőlője is. Itt tette megfigyeléseit, itt írta könyveit. Itt rajzolta, rézbe metszette, festette, vagy himezte azokat a képeket, melyeket lelke sugaldott. Szinnyei Józsefnek, a magyar írók életéről megjelenő munkájában a Haller Ferenc életrajza szöveg szerint meg van. Ezt alább közlöm. Ez életrajz adatszerűen tájékoztat a Haller Ferenc nagy munkásságáról. Én csak vonásokat kívánok egyéniségéről írni.

Haller Ferencnek élete nagyon tanulságos. Azok az adatok, mik róla fennmaradtak, egy egész ember képét és alakját állítják elénk. Fél embereknek tartom a rajongókat, fél embereknek, a kik a tudományok egyoldalú magolása által istentagadókká lettek.

Haller Ferencben egy tökéletes egész embert látok magam előtt. Egy minta férfit, a kit Diogenes lámpásával is hiába keresne bárki mai nap.

Haller Ferenc, mint művei mutatják, olvasott, tanult. A mit tanult vagy olvasott, annak helyességét részletes kísérletekkel tüzetes vizsgálat tárgyává tette. Az emberek alkotta könyvek azonban nála csak segéd-eszközök voltak. Ő a természet nagy könyvét figyelte és tanulmányozta. Éles eszével igyekezett ennek titkos írásából is egyet-mást megfejteni. Fűrészte a teremtésben az okokat. Eközben a szőlőgerezd, a fűszál erezetén, fákön és virágokon észrevette és meglátta mérhetlen bölcsességét, csodás rendezését és gondviselő kezét a láthatatlan Alkotónak. Szive megtelt gyönyörűséggel, lelke megtelt hálával. E két édes terhet magában hordani nem bírta. Leült, elővette a szentírást, figyelmen olvasta abban mindazt, a mit a próféták és evangélisták írtak. Am őt ezek írásai nem elégtették ki. Az ő fogalma az alkotóról ideálisabb volt. Ihlet szállta meg, tollat vett a kezébe s az új testamentomi szent religiónak történetét versekbe foglalta, népszerűen, historiai alakban magyarázva. Ezeket írva isten-nel társalgott, a csodás természet legfőbb urával s innen magyarázható az a példás türelem, melyet a 250 lapra terjedő könyv megírása és 3 példányban, gyönyörű kalligráfiával való kiállítása körül kifejtett.

E munkásság megvilágítása szerény véleményem szerint e mű végén azért szükséges, mert e könyv becsét értékelni igazán csak úgy tudjuk, ha rég porladozó írójáról azokat a főbb vonásokat, a melyek az ő egyéniségét jellemezték, néhány mondattal le-rajzoljuk.

Hálás köszönettel adózom e mű kiadó-jának, hogy alkalmat nyújtott nekem arra, hogy az Orsz. Történelmi Ereklye muzeumban levő adalékokból s e mű szerzőjének könyveiből a fentebbieket megírva közre adhattam.

Haller Ferencnek, Szinnyei művében levő életrajza a következő:

Magyar Írók élete és munkái.

A m. tud. Akademia megbízásából Szinnyei József. IV. kötet. 353—54 old.

Haller Ferenc (hilibi) földbirtokos, szül. 1774. március 21. Egyik őse mint katona a Székelyföldre kerülván, így lett ezen ág székelylyé, mint írja 3. sz. munkájának előszavában: »bár atyai elejümről hajdan Németországból eredtem: de anyai elejünkről a székelyeknek ugynevezett Fiu-leány törvények szerint már 250 estendőkötől fogva a fu-ág megszűn-ven, székelynek születetü előre elrendeltem volt.« Sokoldalú munkásságot fejtett ki, de különösen a szőlőművelésről írt munkáját ma is becsesnek tartják. Rendkívül vallásos ember volt és vallásos munkáihoz a remetszeteket maga készítte; ezenkívül számos szentkép rézmetszeteit, valamint több himzett és festett szentképeit őrzik utódai. Neje fuldai Eckhardt Johanna, nővére volt fuldai Eckhardt Ágostonnak, ki Ferencz Károly főhercegnek, Ó felsője atyjának nevelője volt. Később I. Ferencz

osztrák császár és magyar királynak főhad-segége volt és Pozsonyban 1825. október havában a koronázási ünnepély alkalmával hirtelen meghalt. Egyetlen fia Haller Sándor bányatanácsos; ennek egyik fia Haller Rezső kir. tanácsos, a kolozsvári ügyvédi kamara tisz. elnöke, másik Halter Károly miniszteri tanácsos, kolozsvári egyetemi tanár, harmadik Haller Ottó birtokos Szatmárt.

Munkái: 1. „A kereszt utja“ XIV. stációkban Kolozsvár, 1827.

1. „A szent nagyhét“ U. ott 1831. (500 lapra terjedő ájtatosságok).

3. „Az ugaros szőlő-mivelés“ minden eddigi szőlőművelés modgyához alkalmaztatva. Összejegyezgette 15 esztendei tapasztalási alatt. Egy atya a maga fijának számára. A Kolozsvári tájékhöz mérsékelve. S most sok fő, s más nagyobbo és kisebb úri rendek óhajtására közhaszonra kibocsátatott. 26 rajzal. U. ott. 1834.

Kéziratban: „Az új testamentomi sz. religyonak történetei.“ Krisztus urunk fogantatásától kezdve a szent lélek eljöveteleig. A 4 szent evangyélisták szerint versekben. A jó lelkü katolikus községnek elméleti tehetsége szerint, erkölcsi vezetésére. együgyüen historiai módon magyarázva. Készítgette . . . Egy mappával. Kolozvár, 1835. (8-rét 250 számozott és 12 számozatlan lapon nyomtatásszerű betűkkel, kézzel írva, a 4-ik példány Haller Ferenc által sajátkezűleg írva unokájának, Haller Károlynak birtokában van.

(Szinnyei könyvészete és unokájának, Haller Károlynak szives közlése.)

A gyomokról.

I.

A gazda számtalan ellenségei között első helyet foglalnak el a gyomok s az ezek ellen való védekezés egyik igen fontos, de nehéz munkája a gazdának.

Teljesen gyommentes föld nem létezik s nem is létezhetik, mivel trágyával, vetőmaggal mindig viszünk több kevesebb gyommagot a szántóra, a szél meg a madarak is sok gyommagot hoznak. Ezek kikelve, a vetett növénynek mindig ártalmára vannak. Lássuk mit tehet a gazda, hogy földjei gyomosodását annyira a mennyire megakadályozza. Első sorban nagy gondot kell fordítania arra, hogy vetőmaggja tiszta legyen, mit a végén is nem túl nehéz elérni, s erre a legtöbb gazda ugyanis figyelemmel van. De vétnek nagyon sok helyen éppen a rostálásnál egy nagyot, t. i. a rostaalját kiöntik egyszerűen a trágyadombra úgy okoskodva, hogy ez ott ugyanis elpusztul, pedig ez nem úgy van, a legtöbb gyommagnak rendkívül szívós természete van s ki van mutatva, hogy vannak gyommagvak, melyek hosszú időn át trágyalében áztatva is megtartják csirázóképességüket; így a trágyadombra kiöntött rostaalj a trágyával a szántóföldre kivive valódi gyomtelepeket létesít, s a gazda, ki jól megművelte földjét, tiszta vetőmaggot használt, csak elbámol, hogy honnét kerül ez a sok gyom szántójára.

A rostaaljat el kell égetni s hamuját, azt ugyan helyes lesz a trágya-telepre, vagy mi még helyesebb, a komposzt dombra önteni. Ha pedig feleteti a gazda a rostaaljat, mi bizonyos esetekben igen helyes lesz, ugy csak darálva kell azt tenni, mivel az apró gyommagvak vágatlanul kerülnek az állatba be, emésztetlenül ki, s kerülnek ismét trágyadombra. Egy igen nagy hibát követ el nagyon sok gazda azáltal, hogy rostaaljatlanul eteti a zabot, ugy okoskodva, hogy minek költeni a rostálásra, mikor ugyanis megeszti a jóság. igen ám, de a zab nálunk ugyszólván semmi ápolásban sem részesül, a gyomok vele együtt arattatnak, csépelltetnek s kerülnek etetés alá, a további processust már láttuk.

Azt minden gazda tudja, hogy vannak gyomirtó és gyomnevelő növények s ezek helyes vagy helytelen alkalmazása a forgóban

szintén nagy befolyással vannak. Ilyen gyomirtó növények első sorban a kapások, nálunk általában a kukorica és répa. A répát rendszeren házilag mivelik s rendszeren elég jó ápolásban részesül, különben is nálunk a répa ma még fájdalom, nagyon kis területen termeltetik. Így számottevő kapásnövényünk a kukorica. Ennek művelése rendszeren részben történik, a gazda elveti, kiössza a részeseknek s bizony ezután nem sokat törődik vele, hisz ugyanis megkapálja a részes, igen ám, de hogyan és mikor! Annyi esze a részesnek is van, hogy először megkapálja a sajátját, azután ha van a faluban zsidó (és hol nincsen?) azért, mert másképpen nem kap hitelbe pálinkát, ezzel rendszeren eltölti az időt, s mikor a birtokos már nagyon szorongatja, nagy sietve megkapálja a részes kukoricát is, hogy hogy? az már más rubrikába esik. Ezen műveléssel nemhogy élveznők a kapás növény gyomirtó hatását, hanem ellenkezőleg, olyan nagyszerű legelőt kapunk a kukorica tarlón ősszel, s olyan gyönyörű gyomos lesz az a növény mit a tengeri után vetünk, hogy csak úgy táncol a gazda, de nem örömeiben!

Valjon nem lehetne azt a részt rászoritani, hogy ha már kivette azt a lánca vagy hold földet, úgy mivelje is tisztességesen meg. Azt hiszem, hogy ha már a kiadásnál, szerződésileg kikötjük, hogy akkor s ekkor tartoznak a részesek kapálni, s a kapálásnál vagy magunk vagy megb. zottunk utána néz, hogy jól kapáljanak, akkor lehet segíteni a bajon. Sokan azt fogják mondani, hogy ez mind igen szép, de ha kurtán fogom a részeseket, akkor nem kapok. Ez így van legalább is sok vidéken, de akkor is, ha csak egy-két évig házilag mivelleti a gazda kukoricáját, valószínűleg beadják derekukat a részesek s szigorubb feltételekkel is kiveszik a kukorica földeket; ha ugyan kiadja a gazda, mivel nem hiszem, hogy legyen gazda, ki rá nem jön arra, hogy a részes művelés nemcsak rossz, de drága is. Miért ne mivelhetnők mi is géppel a kukoricát? hiszen ma már a kapáló gépek annyira jók, hogy bátran lehet őket alkalmazni, ha a répánál nem is, de kukoricánál mindenesetre. S ha már valaki nem mer belefogni ebbe úgy legalább boronálja meg a tengeri földeket, nem kell attól félni, hogy az megárt, ha kissé sűrűbben vetettünk, úgy a borona munkája biztos.

Más gyomirtó növényünk a takarmánynövények, feltéve, hogy azokat virágzásukban kaszálatjuk, mivel ez esetben a gyomokat is lekaszáljuk s magképződésüket megakadályozzuk. Ezek főbb gyomirtó növényeink. Gyomnevelők pedig az összes gabonafélék. Ezekkel igen sok gyom érik egyszerre s pereg ki az aratásnál, más része a mag közé jutva, annak értékét kevesbiti, ismét más része a szalma közé jutva, megteszi körutját a trágyadombon keresztül a szántóra. Hát ezen utóbbi ellen nincs módunkban védekezni. De azok ellen, melyek aratáskor, vagy még aratás előtt kiperegtek, van módunk védekezni, még pedig igen sikeresen a sekély tarlókántással. Ennek előnyeiről már más alkalommal voltam bátor írni, s azért ismétlésekbe nem bocsátkozom. Ne hidje senki, hogy a tarlónak mély alászántásával a gyommagokat mélyen alászántjuk s ott megfullasztjuk; a gyomok nagyon szívós életűek, várnak türelemmel, amíg a jövő évi szántás ismét felszínre hozza őket, s ide kerülve ismét vigan kihajtanak; pusztítani még pedig sikeresen pusztítani csakis azáltal lehet őket, hogy kicsirázásra bírjuk, s ezután szántjuk alá, ezt pedig csak a helyesen keresztül vitt tarlókántással érhetjük el. A gyomok irtásában a vegetatio idő alatt a borona és kapa a gazda legfőbb fegyverei; ezeknek tárgyalásába nem bocsátkozom, mivel egy más alkalommal már irtam ezekről. De szükségesnek tartom felhívni a figyelmet a vetésforgóra s ezzel kapcsolatosan a trágyázásra. Isykeznii kell a forgó összeállításánál arra is ügyelni, hogy gyomvezető és gyomirtó növény váltakozzanak, s lehetőleg friss

trágyába kerüljön gyomirtó. Ezt elérni nem nehéz, mivel viszonyaink között a kukorica és zabosbüköny kap friss trágyát, ezek pedig mindketten gyomirtók, ha a gazda úgy miveli őket, a hogy kell!

Báró Kemény József.

(Folytatjuk.)

Egy mezősegi minta-bérgazdaság.

A mezősegi gazdaságokról általában kellene megemlékezni előbb, s csak azután kellene áttérnem egy igazán mintaszerűen kezelt gazdaságra, de félek, hogy ha ezt tenném, unalmassá válnék: mert sajnos, de mindenki, aki csak egyszer is megfordult a Mezőségen, tudja azt, hogy nagyon, de nagyon gyengén állunk gazdaságainkkal. Jobb tehát azokról nagy bölcsen hallgatni s inkább csak azt mondjuk el, ha elvéve egy okzerűen kezelt gazdaságra találunk, hogy mikép is gazdálkodnak abban: hadd okuljunk a jó példán; s egy-két lépéssel közeledjünk a mai kor igényeinek megfelelő gazdaság fogalmához.

Mintaszerűen gazdálkodni könnyű egy kis szakértelemmel és pénzzel, ha az ember a sajátjában gazdálkodik; de nehéz s majdnem lehetetlennek látszó az, ha egy bérlőt látunk így gazdálkodni. Hisz a bérlő, a mikor bérel, legtöbbször abból az elvből indul ki, hogy ő a bérlési idő alatt az évenkénti legnagyobb tiszta jövedelmet hozza ki, tekintet nélkül arra, vajjon a talaj, a melyen gazdálkodik a bérlési idő elteltével tönkre megy-e vagy sem.

A földbirtokos, ha van gazdasági tudománya, megvédi földjét s ez esetben a bérlő nemzetgazdaságilag is gazdálkodhat okzerűen és kell is, hogy okzerűen gazdálkodjék, ha meg akar élni; de nem köteles mintaszerűen is gazdálkodni, noha igaz, hogy az nagyobb tiszta jövedelmet biztosít neki, de a minél ez a többlet nem felel meg annak a munkának, a mennyi munkát egy ily gazdaság vezetése megkíván.

A napokban Mező-Erkedén járva, ott megnéztem Ajtay Gyula haszonbérlő gazdaságát s mondhatom e bérgazdaság nagyon meglepett s azt hiszem meg is lepne minden erdélyi gazdát, mert ismerve a mi erdélyi gazdaságainkat, azok közt az méltán megérdemli a minta elnevezést. Különben röviden ismertetem a gazdasági üzemet s abból minden jó gazda megítélheti, hogy helyesen neveztem-e el e gazdaságot mezősegi mintagazdaságnak.

A birtok mintegy 1500 kat. hold kiterjedésű, dombos felületű; a talaj minősége közep kötött agyag, kevés televényes vályoggal a lapályosabb részen. Az összterületből 300 hold legelő, a mely miután teljesen meg felel a szarvasmarha legelőkhöz kötött igéyeknek, ez idő szerint mint legelő kezeltek, sőt vétek volna azt feltörni; 200 hold természetes II-od osztályú rét és 100 hold szénafű; 900 hold szántóföld. Ehhez a földterülethez tartozik a községben 18 holdnyi belsőség épületekkel, konyha, disz- és gyümölcsös kerttel, és körülbelül 24 hold szőlő.

A 900 hold szántó két részben műveltek, egymint 400 hold dombosabb rész négyes vetésforgókban és 500 hold, a lapályosabb részben fekvő terület ötös vetésforgóban. — Mindkét vetésforgónál ki van véve a fekete ugar, helyét zöld takarmány pótolja. A táblák ha nem is teljes pontossággal, de megközelítőleg 50-50 hold nagyságúak s így úgy a négyes, valamint az ötös vetésforgónál is két-féle forgót találunk, a talaj minőségéhez alkalmazkodva.

Az egyik négyes vetésforgó a következő: répa trágyázva, árpa lóherrel, lóher magnak, őszi buza. A másik négyes forgó: zabos büköny trágyázva, buza, tengeri, zab. Az ötös forgók közül az első: korai tengeri trágyázva, buza, zab lóherrel, lóhermagnak, buza. A másik ötös forgó: korai tengeri trágyázva, buza, árpa, répa féltrágyába, zab. Tekintsük meg e négyféle vetésforgót, hogy valjon azok összeállításánál, midőn az intéző gazda eszél tüzte

ki azt, hogy a lehető legnagyobb jövedelmet vegye ki a birtokból, megtartotta-e egyszermind azt a szabályt, a mit a tulajdonosok, néha meg tudnak tartani, de a bérlők bizony nem igen: hogy talaját nem csak hogy nem zsarolta, de javította is a vetésforgókkal?

A válasz a vetésforgók elmélete szerint, ha az ott termelt takarmánynövények a gazdaságban használtattak fel s csak a piaciak adattak el, mindenesetre igenlő lesz. Nézzük őket egyenként. 1. Az egyes számú vetésforgónál, amint látjuk, két tábla termése a gazdaságban az igás és haszon állatokkal takarmányoztatik, a harmadik tábla fél terménye, vagyis a lóher első kaszálása után nyert termény, valamint a buza piaci eladásra termeltetik. Amint látjuk tehát, a takarmánynövények úgy aránylanak a piaci növényekhez, mint 1:1-hez. Vagyis fele a termelt növényeknek, eltekintve a piaciak szalmájától, a mely szintén részben mint alom, részben mint póttakarmány, a gazdaságban marad és visszakerül a talajba. Minden negyedik esztendőben a répatermeléskor a talaj háromszori kapálásban részesül s így folyton tisztán tartatik; a lóher termelése által oly nagymérvű a talaj kiárnyékolása, hogy az állandó érett állapotban van.

A kettős számú vetésforgónál egy negyed része a termelt növényeknek tisztán takarmányozásra használtatik, míg fele a tengeri és zab, részben mint piaci, részben pedig mint takarmány termeltetik; végül a negyedik tábla terménye a buza, tisztán a piacra termeltetik. Az arány a piaci és takarmánynövények közt itt is 1:1-hez. Minden negyedik évben átkapáltatik itt is a talaj, tehát tiszta mindig és a zabos büköny beárnyékolása a talajt itt is folyton a legjobb állapotban tartja.

A harmas számú vetésforgónál a piaci növények úgy aránylanak a takarmánynövényekhez, mint $\frac{5}{4}:\frac{3}{4}$ -hez. A visszapótlás azonban épp oly mérvben történik, mint a két első vetésforgónál, mert habár öt évenként csak egyszer kapáljuk is át a talajt, az öt évben két éven keresztül állván a talaj kiárnyékolva, épp oly jó állapotban marad az, mintha egy évig az ötből ugarnak hagytuk volna.

A négyes számú vetésforgónál a piaci termények aránya a takarmánynövényekhez, mint $\frac{2}{4}:\frac{2}{4}$ -hoz, vagyis a vetésforgónál kétharmadrésze a termelt növényeknek a gazdaságban takarmányoztatik fel és csak egy harmada kerül piacra. Ami pedig a talaj megművelését illeti, azt látjuk, hogy az öt év alatt két ízben is kapás növény termeltetvén, teljesen tiszta mindig s kétszer trágyáztatván öt évben, mindig jó erőben is van.

A mint a fent elsorolt vetésforgókból látjuk, a gazdaságban termelt növények mintegy $\frac{3}{5}$ része a gazdaságban használtatik fel, s mint trágya visszakerül a talajba, $\frac{2}{5}$ része pedig piaci termény. Az az ideális elv tehát, hogy lehetőleg felét adjuk vissza a talajnak a tőlük kivitt termények tápanyagjaiból, tehát keresztülvihető egy bérgazdaságban is anélkül, hogy azt a gazda saját rovására tenné, vagyis a zsebéből trágyázva, ha okzerűen gazdálkodik s elegendő üzlettkével rendelkezik a gazdaság megindításánál. Persze szaktudás és forgó üzlettké nélkül ne akarja senki se követni az alább leírtakat; mert ami az egyiknek orvosság, az a másiknak halál. Ajtay Gyula a gazdaságát a következőképp rendezte be: Tart tíz négyes ökor- és két négyes löigát az összes gazdasági munkálatok teljesítésére; a mi a 900 hold szántóföldre — ha a vetésforgói jól vannak összeállítva, ha a munkálatok egyenletesen oszlanak meg a különböző évszakokban, amint azt az ő vetésforgóinál látjuk is — épen elég. A takarmányhordást a meddő teheneivel eszközli.

Az igás állatok mellett tart haszon állatot a következő: 40 drb válogatott erdélyi fehér tehenet, 2 drb ugyancsak erdélyi bikával s ezeknek most már két esztendő szaporulata husz drb. másfél éves és husz darab

részben szopós részben rugott borju. Az igás ökrök leendő pótlására, addig, míg a pótlást a saját tenyészetéből eszközölheti, a vidékről szerez be egyéves borjúkat, a miből mostanra gyönyörű 3—4 éves tulkokat nevelt, mintegy negyven darabot. Van továbbá 20 drb. mangalicája, két kanna s az idej malacok; 250 darab erdélyi anyajuh.

A tehéntartás célja, amint kérdésemre mondotta volt, az, hogy jó igás anyaga legyen mindig s ne kelljen a véletlenre, vagyis a vásár veszélyére bízni magát; mint mellékhaszon tekintetik a nyert tej, a melynek literjét a szomszédos Teke mezővárosban nyolc krajcárjával értékesíti. A borju nevelés tehát a fő. Rossz borjut nem láttam ott, mert a kissejtezés még szopós korban történik; a felesleges üszöket, mint említé, előhasi korban tenyésztésre adja el, ami tekintve a létszámot s az utánpótlást, évente 5 darab lesz. Ugy a kimustrált ökrök, mint a tehének kihizlalva, mészárszékre adatnak el.

A két négyes loigát 8 darab kanca képezi, a melyeket évenként csikóztat is, tehát összeköti csikóneveléssel a hámoztatást; a kancacsikókat, melyek beválnak, megtartja tovább tenyészetre és igára, míg a herélteket, mihelyt azok betanultak, eladja. Ugy a szarvasmarha, mint a ló tenyésztésénél szükségesnek tartom azok nevelését is elmondani. Célja lévén mindkét esetben erős, kitartó, munkára edzett egyedeket nevelni, növendék állatjai egész nyáron ár legelőn vannak; azonban a legeltetés mellett este és reggel 1—2 kgramm zabot kapnak fejenként nagyságuk szerint. Télen át istállóban vannak; takarmányozásuk azonban tisztán széna és zab; semmi répa, vagy bármely oly takarmány, mely szervezőtöket a fejlődésben a legcsekélyebb mértékben is károsan befolyásolhatná.

A sertés tenyésztésénél elvül tűzte ki, hogy jó vásárképes süldőket állítson elő s ép ezért mangalicáit télen malacoztatja, úgy, hogy a malacok a legelőre elválasztott korukban kerülnek. addig is póttakarmányul este reggel árpát ad; amit különben a legelőn és később az istállón sem von meg tőlük. Az eladása a malacoknak másfél éves korukban történik, megtartva azonban az állomány pótlására a kiváló példányokat, évente mintegy 5 darabot. A kocák a legelőről bekerülve, kucorácán telnek.

A juhái közönséges erdélyi juhok; a cél a tartásuknál a sajtkészítés, a miért is a bárányokat lehetőleg korán adja el, csakis az állomány pótlására tart évente 50 darabot meg, a melyek mind feketék, miután nálunk egyik jövedelmező mellékága lévén a juhászoknak a bárány eladás s a feketét páronként egy frttal is drágábban fizetvén, szándéka tiszta fekete bárányokat előállítani.

Ezekben óhajtottam röviden ismertetni a gazdaság üzletmenetét s hogy miért mondtam azt, hogy mintagazdaság is ez, nem csak egy okszerűen vezetett gazdaság, arra nézve az alábbiakat mondom el.

A gazdaságban járva az ember a rendes vetések, szép igás- és haszonállomány mellett, mindenütt a legnagyobb pedánságig menő rendet találja úgy az istállók, valamint színek, a színekben levő gépek és eszközök, egytől-egyig épek, jók, a mai kor igényeinek teljesen megfelelők. A belsőség mintaszerű; úgy a konyha-, gyümölcs-, valamint a diszkert is rögtön elárulja nemcsak a szakavatott gazdát, de a csint és szépet szerető családot is. Ott nem látni a kertben, mint a legtöbb birtoknál, sőt nálunk nagyon sok tulajdonosnál is, majorság piszkot vagy hulladékot, pedig a baromfitenyésztést szintén nagyban úzik; láttam százával libát, pulykát, récét és tyukot, a mik két cseléket vesznek igénybe, de a miből, amint mondják, szép mellékjövedelem van.

Adná az ég, hogy a mi szegény Mezőségünkön sok ily gazdaság lenne, mert bizony ez nemzetgazdaságilag is nagyon előnyös lenne. Ott láttam, hogy a jó példa néha csak-

ugyan ragadós; ugyanis a faluban már több gazda kért tőle tenyészanyagot, jó vetőmagot s meglátszik a községen már ma is, hogy tanulva a jó példán, halad szépen előre.

—u. —t.

Jégverte gabonák kezelése.

A gabonafélék sokkal könnyebben kiheverik a jég okozta károkat, mint általában hiszik. De ez csak a virágzás előtt van így és annál könnyebben történik, minél jobb és üdőbb a talaj, minél kedvezőbb a jég után következő időjárás. A jégesővel rendszeren nedvességet is kap a föld. Ha tehát jó meleg idő jön utána, ez a megsérült növényzet fölépülésére nagyon kedvező lesz. Az ez idén olyan korán beállt jégverések talán nem voltak olyan végzetesek, mert a gabona képes még új levélzetet, új kalászt kihajtani. A veszély azonban főleg abban van, hogy erre az új működésére az idő hűvössége nem akarja megadni a lehetőséget. Minél közelebb van azonban a növényzet a virágzáshoz, minél előrehaladottabb fokú az anyagcsere, annál kevésbbé fog a sérülés után újra kihajtani, mennél nagyobb mértékben vette már igénybe a talaj tápláló anyagjait, annál rövidebb lesz a megéréshez szükséges idő.

Csak a tavaszi árpánál jönnek a virágzás után 8—10 napra is még mellékajtások, mert ez az a gabonam, mely — mint a gazdák jól tudják — a kihullott szemekből a leghamarabb hajt ki újra, úgy, hogy „két termést” is ad. És éppen ezt a tulajdonságot kell a jégkároknál figyelembe venni.

Az őszi rozs is hoz néhány nappal a virágzás után néhány utóajtást, ha megsérül, vagy lehull. Minél fiatalabb korában éri a növényt a jég, annál gyorsabban fejlődnek a mellékajtások, úgy, hogy már 2—4 nap múlva láthatók a földön.

Ha meghagyjuk azt a gabonát, melyet fél- vagy háromnegyed részben megvert a jég, akkor a mellékajtások csakhamar kibujnak, szár és kalász gyorsan képződnek, melyek azonban satnyák és sokkal később virágnak és érnek be, mint az első, a jég által megsértett növény, melynek könnyű és sérült kalászaikat elhullatják: míg a fiatalabb utónövény még nem fejlődött ki és nem érett be teljesen. Tehát az aratás és termés is tökéletlen, ki nem elégitő lehet csak, mert vagy az eredeti, vagy az új növényzetre nem lehetünk az aratásnál tekintettel.

A termés tehát részben ezért lesz kisebb, részben azért, mert a növényi nedvnek egy része a megroncsolt, de csak lassan elhaló levélzetbe és szárba megy át, míg ha ez nem történnék és a fiatalabb hajtásokba menne át, azoknak számát szaporította és növekedésüket előmozdította volna. Sokkal jobb tehát az ilyen időben jég által ért növényzetet, mihelyt meggyőződünk róla, hogy még elég utóajtás van, lekaszálni és más helyen takarmánynak megszáritani. Ez által a teljes gyökérszövetből a nedv az új hajtásokba megy át és a talaj állapota, meg az időjárás szerint csaknem tökéletes növényt hoz létre, mely csak néhány héttel később aratható.

Ha a földet nagyon megverte a jég, vagy elárasztotta a víz, úgy ajánlatos közvetlenül a lekaszállás után jól megfogasolni, ha az nem elég jó, vagy ha a jégvert növény már kalászba ment át, akkor meg is kell trágyázni. Persze ha a jégvert, lekaszált gabonát föltakarmányozzuk, ezáltal nagyon fog csökkenni a kár.

Az utónövényzet termése fordított arányban áll az első növényhez. Vagyis: minél nagyobb volt a növényzet mikor a jég megverte, annál rosszabbul üt majd ki az utótermés; minél korábban, a növényzet fejletlenebb állapotában jött a jég, annál több reményünk lehet az utótermésben.

Tollas Dénes.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

— **A székely kormánybiztosság szervezése.** A napilapok közlése szerint: a földmivvelésügyi miniszter dr. *Koós Mihály* miniszteri titkárt és *Felméri Lajos* segéd-fogalmazót egyelőre 2—3 havi időtartamra a székely kormánybiztosság szervezésénél való működés céljából *Sándor János* főispán és kormánybiztos mellé szolgálattételre kirendelte. A kormánybiztosság, mint örömmel értesülünk, működését már június hónapban meg fogja kezdeni.

— **Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület választmánya első ülését a jövő, június hó 5-én fogja megtartani és azon fogja megállapítani azokat a főbb irányelveket, melyekkel az erdélyi gazdatiszti kar érdekeinek képviselőjében a legeredményesebben működhetik majd. Számba fogják venni az első ülésen a belépett — és örömmel mondhatjuk — szép számú tagok névsorát, intézkedni fognak a hivatalos lapul kijelölt »Erdélyi Gazda«-nak minden tag részére való megküldése iránt; tudatni fogják a tagok részére egyes cégek-től és vállalatoktól kieszközölhető kedvezményeket; meg fogják állapítani az állás-közvetítésnek a legtöbb sikerrel kecsegtethető szervezését; a jogi tanácsadás eszközésének módját; állást fognak foglalni a gazdatiszti nyugdíj ügyében és minden más, a gazdatisztek anyagi jólétére és társadalmi állására kiható ügyet meg fognak vitatni. Kimagasló nap lesz ez az erdélyi gazdatiszti kar történetében. A Nagy-Enyeden megalakult egyesület az első jelentős lépést fogja tenni a képviselő üdvös kezességében. Kérjük tehát az egyesület választmányi tagjait ez úton is és most is, hogy ezen az első ülésen teljes számmal jelenjenek meg; de kérjük az egyesület minden tagját is, hogy ennél az első lépésnél minél számosaaban legyenek jelen, hogy a lépés belső jelentőségét az érdeklődés külső megnyilvánulása is kísérje. Itt tartjuk szükségesnek megemlíteni azt is, hogy gróf *Wass Albert* neve a legutóbb közölt alapító tagok sorából tévedésből maradt ki s ő letett alapítványával az első közt volt, aki a gazdatisztek iránt való nemes érdeklődésének ilyen módon is tanujelét adta.**

— **Kinevezések.** A földmivvelésügyi miniszter *Barra Mózes* dobokai lakost Szolnok-Dobokavármegye szamosújvári járására nézve: *Ungureán Miklós* topánfalvai lakost Torda-Aranyosvármegye topánfalvai járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **Telepítési akció Nagy-Küküllő vármegyében.** Darányi földmivvelésügyi miniszter tudvalevőleg a fehéregyházi gróf *Haller-féle* birtokot is megvásárolta azon célból, hogy anynyira üdvös telepítési politikáját ezen a vidéken is megvalósíthassa. Felesleges ezen a helyen bővebben fejtegetnünk azt, hogy miért bir ezen birtoknak a jelzett célra való felhasználása minden más eddigi erdélyi részli telepítések felett oly óriási fontossággal, mert minden jó hazafi szíve nagyot dobbant akkor, midőn tudomására jutott, hogy a fehéregyházi csatatérnek melyen hazánk koszorus lantosa számlálan hős bajtársaival együtt örök álmát

alussza-magyar kézen való maradása a telepítési akció által örökre biztosítva van. A földmivelési minisztériumból kiküldött bizottság a napokban állapította meg ezen birtok részletes telepítési tervezetét és ezen tervezet f. hó 15-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kis termében tartott értekezleten lett bemutatva azon célból, hogy a helyi viszonyokkal ismerős illetékes tényezők is hozzájáruljanak és tapasztalataikkal előmozdíthassák a létesítendő telep sikerét. Az értekezleten az azt összehívó és elnöklő Dr. Béli László Nagy-Küküllő vármegyei főispánon kívül jelen voltak: Somogyi István alispán, Somogyi Albert közgazdasági előadó, Bocskor Árpád az államépítészeti hivatal főnöke és László Ferencz körjegyző, a m. kir. földmivelésügyi minisztérium telepítési ügyága részéről pedig: Lovas Sándor ministeri osztály tanácsos Dorner Gyula főmérnök, Szász István kerületi állattenyésztési felügyelő, Fekete Ferencz főerdész, Lakner Ferencz ministeri s. fogalmazó és Tóth József kataszteri mérnök. Elnöklő főispán az értekezletet megnyitván üdvözlö a tagokat és köszönetet mond Darányi földmivelésügyi miniszternek, hogy alkalmat nyújtott ezen fontos kérdésben a vármegyei illetékes tényezők hozzájárulásának, tudatja, hogy elmaradásukat kimentették Melczér Vilmos országgyűlési képviselő, Haller János gróf. Dr. Seiert főszolgabíró és Pogány tanfelügyelő. Végül meleg hangon és mély őszinte részvétellel emlékezik meg Bárány Kémény Béláról, ezen vidék legtekintélyesebb, páratlan gazdájáról, ki váratlanul bekövetkezett halála folytán ezen értekezleten már nem vehetett részt, mely körülményt a tagok szomorúan veszik tudomásul. Ezek után felkéri elnöklő főispán Lovas Sándor oszt. tanácsost a részletes telepítési tervezet előadására. Lovas Sándor előadja, hogy az 1278 k. h. kiterjedésű birtokból telepítési czélokra mintegy 771 k. hold lesz felhasználva a többi, nevezetesen a kastélykert és az erdők nagyrésze továbbra is kincstári tulajdon marad. A telepítésre felhasználandó területből 39 k. hold közczelokra fordítatik, a többi pedig 38 településnek lenne kiosztandó. Egy telep állomány kiterjedése a következő: 1. Belsőség 1 k. hold. 2. gyümölcsös 800 □ öl. 3. Komloskert 800 □ öl. 4. Rét 1 k. hold 500 □ öl. 5. Szénafű 1 k. hold. 6. Osztatlan közös legelő 3 k. hold 800 □ öl. 7. Szántó föld 8 k. hold. 8. Erdő 2 k. hold 300 □ öl. Összesen 18 k. hold. Egy telep pénzértéke

az építendő házzal együtt 7500 koronát tenne ki, mely összeg után fizetne a telepes az első két évben 2% kamatot. = 150 kor. a harmadik évben 3% kamatot = 225 kor. és végül a negyedik évtől kezdve 4%-al törlesztendő telepe árát 50 éven át midőn évenként 300 koronát kellene fizetnie. Ezzel szemben egyegy telep kiszámított minimális jövedelme 798 koronára tehető, tehát a telepes megélhetésére és egyéb közterhek fedezésére 498 korona maradna fön. Az értekezlet ezen tervet többnek hozzászólása után általánosságban elfogadja, kívánatosnak tartja azonban még a következőket: 1. Haller Lujza grófnő még meglévő ingatlanai a kincstár által nyilvános árverésen szereztessenek meg. 2. Fehéregyházán önálló ev.ref. lelkesíti állás szerveztessék. 3. Ugyanott községi jegyzőség létesíttessék. 4. A birtokon sörgyár és állami sörfőző iskola állíttassék fel. 5. A telepek nagysága 20—21 k. holdra emeltessék fel azon czélból, hogy a telepes könnyebben megélhessen. 6. A telepesek lehetőleg a közeli székelység köréből fogadtassanak föl, legfeljebb egy néhány telepes volna magasabb gazdasági kultúrával bíró vidékről behozandó. 9. A telepes házak a vármegyei építési szabályrendelet értelmében 2.80 m. belső magassággal építtessenek. 8. A Petőfi emléket az állam vegye át a telekkel és rajta levő épületekkel együtt a Petőfi szobor bizottságtól és válalja el annak gondozását. Ezek után elnöklő főispán köszönetet mond ugy az előadónak, mint a megjelenteknek közreműködésükért és azon reményének ad kifejezést, hogy a telepítést a fentiek megvalósítása esetén siker fogja koronázni. Értekezlet után a tagok a főispán vendégszerető asztalához ebédre gyűltek össze.

— sz. n.

— **Az idei gyapjuaukoziók első sorozatának kezdete f. é. július hó 9-ikére lett kitűzve.** A kedvezményes fuvardíjszámítás a M. Á. V. összes vonalain ennél fogva már a folyó május hó 14-kétől alkalmaztatik minden a »gyapjuárverési vállalatnak Budapesti-dunaparti teherpályaudvar« címezett gyapjuküldeménynél.

— **Magyar bikák Moszkvában.** Oroszországban Moszkvában nemzetközi állatkiállítás van most, melyen Oroszország, Holland, Belgium, Németország, Ausztria és Magyarország állattenyésztése van képviselve. Magyarországból egy 40 darabból álló állatkollekción küldtek Moszkvába a hol a pompás ma-

gyar állatok általános feltűnést keltettek s mint most onnan jelentik, a legnagyobb díjakat nyerték. Az egyetlen tiszteleti okmány, melyet kitűnő tenyésztéséért egyáltalán odaitéltek, Széll Kálmán rátóti bikáit tüntették ki. Ezen kívül az egyes tenyészetek díjazásánál is a legnagyobb díjakkal a magyar miniszterelnök rátóti bikáit díjazták és pedig egyet tiszteleti okmány, egyet pedig az egyetlen aranyéremmel, mely a jury rendelkezésére állt.

— **Hogy áll a szőlő?** „Az erdélyi vármegyékben jól telelt, szépen kihajtott, de az utóbbi fagyok majdnem mindenütt több-kevesebb kárt okoztak benne, a legtöbb helyütt azonban még sem akkorát, mint első pillanatban vélni lehetett.“ Így szól a hivatalos jelentés. Bár igaz lenne!

— **Mezőgazdasági kiállítások Romániában.** A román nagybirtokosok gazdasági egyesülete a kormánytól engedélyt kért sorsjáték rendezésére oly czélból, hogy a jövedelemből fedezze az 1903. őszén Bukarestben tartandó általános mezőgazdasági kiállítás esetleges deficitjét. Brailában f. évi június 9-én használatból rendeznek kiállítást. Jó volna gondolkozni a módokon, amelyekkel e kiállításokon mi, erdélyrészek is résztvehetnénk. Tenyészállatainkkal és vetőmagokkal esetleg jó üzleteket csinálhatnánk a szomszéd állam gazdáival.

— **Szélvihar, mint elemi csapás.** A magyar közigazgatási bíróság a gazdákat felettébb érdeklő elvi jelentőségű határozatot hozott, kimondván, hogy a szélvihar által okozott károk elemi csapásnak minősítendőek s igényvel birnak arra, hogy az adóleengedést kérni lehessen. Eddig az adóleengedésre az igényjogosultságot az adta meg, hogy az elemi csapás mily területre terjedt és nem lévén taxative fölsorolva az időjárás kártételei, a pénzügyi községek rendszeren elutasították a szél vihar következtében adóleengedésért bejelentett kártételek tudomásul vételét.

— **Tojás kivitelünk.** Magyarország tojás-kivitele az utóbbi néhány év alatt őrvendetes lendületet vett. Mig pl. 1897-ben az összes kivitel ezen mezőgazdasági termékben csak 20,000,000 korona értéket képviselt, addig az 1900. évi kivitel már 34,000,000 koronára emelkedett. A kivitel aránylagos emelkedése különösen Németország felé tapasztalható, a hová ugyanis az 1897. évi 4,000,000 korona

Magyar Agrár- és Járadékbank r.-t.

Budapest, V., Erzsébet-tér 9. sz.

Sürgőnyezim:
„AGRÁRBANK.“

Alaptőke 24.000,000 korona.

Sürgőnyezim:
„AGRÁRBANK.“

Kölcsönöket ad és hitelt nyújt földbirtokosok és mezőgazdák részére telekkönyvbekebelezés vagy más más megfelelő biztosíték ellenében

Átvessz pénzbetéteket folyó- és cheque számlára.

Eszközül bizományi üzleteket fedezet mellett ugy a budapesti, mint bármely külföldi tőzsdén.

Kölcsönöket nyújt a Phylloxera pusztította hegyi szőlők felújítására az 1896. évi V. t. c. alapján. E kölcsönöket a földmivelési és pénzügyi magyar miniszterektől kinevezett tagokból s a bank megbizottaiból alakult bizottság engedélyezi. A visszafizetés kezdődhetik a telepítés megkezdését követő 5-ik évben s a tartozás 15 engyenlő évi részletben törlesztendő. A kölcsönök felvétele, lebonyolítása és telekkönyvi biztosítása czéljából kiállított minden irat, beadvány, okmány és nyugtatvány, valamint a kölcsönök telekkönyvi bejegyzése és törlése — az 1896. V. t. c. 18 §-a értelmében — bélyeg s illetékmentes.

Az ezen kölcsönök alapján a bank által kibocsátott

4% Szőlőkötvények és azok szelvényei az 1896. évi V. t. c. 16 §-a értelmében a tőkekamat- és járadékadó, valamint az általános jövedelmi pótdadó és szelvénybélyegilleték alól, úgy minden más bélyegkötelezettség, illeték és adó alól mentesek, óvadékképesek és a községek, testületek, alapítványok, nyilvános felügyelet alatt álló intézetek, gyámoltak és gondnokoltak pénzének, ugyszintén a hitbizományi és letéti pénzeknek gyümölcsöző elhelyezésére szolgálóti és üzleti biztosítékokra fordíthatók, továbbá a cs. és kir. hadsereg, a cs. és kir. osztrák Landwehr, valamint a m. kir. honvédség és m. kir.

csendőrségnél házassági óvadéku felhasználhatók, az osztr.-magyar bank fő- és fióküzleténél pedig kézi zálogul elfogadtatnak.

A bank által alapszabályszerűen megszerzett követelések és értékek alapján kibocsátott.

4 1/2%-os járadékjegyek kamatszélvényeinek beváltása az 1875. évi XXII. t. c. 6. §-a értelmében tőkekamat- és járadékadó levonása nélkül történik s a mennyiben a járadékjegyek és szelvények bélyegilleték alá nem esnek, azokat a bank közvetlenül a sajátjából fizeti. Visszafizetésre kerülő járadékjegyek a névérték 102%-val levonás nélkül váltatnak be. Ezen címletek a közigazgatás, valamint az igazságügyi igazgatás összes ágazataiban üzleti biztosítéku és bánatpénzü, és az osztr.-magyar bank fő- és fióküzleteinél kézi zálogul elfogadtatnak.

A bank 4 1/2%-os záloglevelei febr. 1-én, máj. 1-én, aug. 1-én és nov. 1-én utólagosan esedékes negyedévi részletekben kamatoznak s kamatszélvényei az 1899. évi XXX. t. c. értelmében most és a jövőben minden adólevonás nélkül váltatnak be. E záloglevelek — a melyek ötven éven belől sorsolás utján teljes névértékben fizettetnek vissza — ugyanezen törvényezik értelmében óvadékképesek és a községek, testületek, alapítványok, nyilvános felügyelet alatt álló intézetek, továbbá gyámoltak és gondnokoltak pénzének, ugyszintén a hitbizományi és letéti pénzeknek gyümölcsöző elhelyezésére, szolgálóti és üzleti biztosítékokra fordíthatók, továbbá a cs. és kir. közös hadsereg, a cs. kir. osztrák Landwehr, valamint a m. kir. honvédség és m. kir. csendőrségnél házassági óvadéku felhasználhatók, az osztrák-magyar bank fő- és fióküzleténél pedig kézi zálogul elfogadtatnak.

(897.)

VALÓ-

di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női óvszerek) F. Berguand fils leghírnevebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők

POLGÁR SÁNDOR-nál

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-kört 50. sz.

Részletes képes árjegyzék ingyen.

Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágott az „Erdélyi Gazda“-ból. (792.)

B. Bak Lajos Ö csász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója és az arany koronás kereszt birtokosa mübutor és épület asztalos munkák és parquette gyári üzlete Kolozsvárt. Alapított: 1869. (845.)

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

az

„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely Magyarország teljes kormányzati és anyagi függetlenségeért lelkesül. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért körlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közcélú akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi.

Legolcsóbb, mert míg a többi lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak: 24 korona.

félévre „ 12 „

negyedévre „ 6 „

egy hónapra „ 2 „

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfiú támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának

Kolozsvártt”

(781.)

czimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára örléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

(763.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve.

HA télen át sok tojást,
több és jobb tejet,
diisznóinak gyors hizását
és erősödését,
növédkmarháinak szép
vonómarháinak kitartó erejét
óhajtja,

úgy mást ne tegyen, mint keverjen a takarmány közé Barthel-féle

takarmánymeszet.

Az ezzel járó csekély kiadást soh'se fogja megbánni. Leírását is készséggel küldi

(805.)

Barthel Mihály és Tsa.
Bécs, X., Keplergasse 20.

Magyar levelezés!

A sárvári m. kir. tejjgazdasági szakiskola végzett hallgatói a f. év június 1-től állást keresnek.

Bővebb felvilágosítást nyújt a szakiskola igazgatósága, Sárvár, Puszta-Lánczon.

(894.)

Az állat-praeparatumok teljesen molymentesek.

Állatok minden fajainak kitömésére vállalkozik.

Katona Mihály

nyilv. állatpraeparáló és tanszerkészítő intézete

BUDAPEST, József-körút 13.

Emlősök és madarak természetűen a legújabb módszerrel (modellrozással) készíttetnek: szebben, jobban, mint bármely hasonló intézetben.

Budapest 1900: állami érem.

Az állatok kitömése nagyság szerint kerül:

EMLŐSÖK:		MADARAK:	
Egérnagyságú	0.80—1 frt	Pintynagyságú	0.80—1 frt
Menyét	2 "	Galambnagyságú	2 "
Nyest	5 "	Erdei bagoly	3 "
Róka	9 "	Nagy suhuly (Uhu)	6 "
Vaddisznófej	15—20 "	Sas (nagy)	12 "
Szarvasfej	35—40 "	Keselyű	12 "
Siketfajdkakas dürgő helyzetben ágon, faldiszül		Nyir	10 "
Nyir	" erdő részletet		
utánzó álvány			7 "
Siketfajd fej és fark faragott tablettán			5 "
Nyir " " " " " "			4 "

Az intézetben készülnek mindenféle vadászati tropheák, kisebb nagyobb biológiai csoportok, függő vadak, emlős fejek; művészileg faragott tablettákon, mint szabadiszek, madarak, mint faldiszek, emlősbőrök tepicheknek természetűen utánzó fejekkel. Őz, szarvas agancsok mondirozása tablétákra, levett agancsok koponyautáztatokra helyezése és minden egyéb praeparatori munkák művészi és gondos kivitele jutányosan számítatik.

Az intézet kitömési-célra frissen lőtt ritkább állatokat minden időben vásárol: sas-fajokat, fajdkakasokat, uhu és tuzokat. Medvét és medve-bocot, hiuzt, vadmacskát, vidrát és farkast. E fajok élve is szállíthatók, a legmagasabb árakkal lesznek fizetve. (886.)

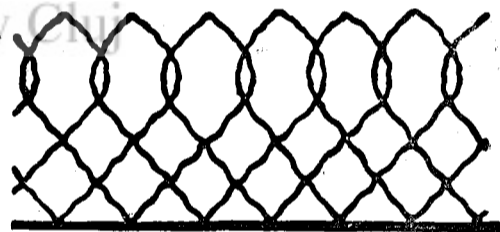
LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövét-fonat és szira aru gyára

KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgy mint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pince, padlás, felső világossági-magtar és csekkamra adiakok rostelyzatát, acianyó rosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövét, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-lábtörölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (839.)

Kitüntetve több ezüst, bronzéremmel és oklevéllel.

— Alapított 1885. — — Alapított 1885. —

Muntyán Béla utóda

Berényi Zs.

polgári és katona szabó

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 10.

(Minorita templom-épület.)

Ajánlja a helyi és vidéki nagyérdemű közönség szives figyelmébe szabó-üzletét, raktáron tartok kitűnő minőségű bel- és külföldi szövetekeket.

Megrendeléseket elfogadok és a legújabb divat szerint készítek polgári, ugyszintén katonai és hivatalnoki egyenruhákat. (896.)

Készletben tartok katonai egyenruha kellékeket. Magyar és diszmagyar ruhákat a legeredetibben készítek.

Főelvem a szolid és portos kiszolgálás.

További becses pártfogásukat kérve, tisztelettel

Muntyán Béla utóda **BERÉNYI ZS.**

Simmenthali
üszök

megvételre kerestetnek (12—15 drb.)

Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek. (1005.)

A gyakorlatban legjobban bevált

benzinmotorok és lokomobilok

(a viláhirű

BAECHTOLD és Tsa

svájci (Steckborn-i) gyárából) kaphatók:

Molnár és Pintér

technikai oégnél

BUDAPESTEN, Lipót-körút 7/a.

Ismerőseinket és rendes vevőinket felkérjük ezen motoroknak működésben való megtekintésére.

Érdeklődőknek további felvilágosítással szívesen és azonnal szolgálunk.

Versenyképes árunk szereléssel együtt, vevő állomására szállítva a következők, pl.:

Fekvő motor	10 HP.	5600 korona.
"	20 HP.	7200 "
"	40 HP.	11250 "
Lokomobil	3 HP.	3500 "
"	4 HP.	4200 "
"	6 HP.	5000 "

Ajánlja magát a cég a t. gazdaközönségnek minden a gazdaságban előforduló szükséglet ledzésére szolgáló anyagot, u. m.:

gépolaj, égőolaj, kocsikenőcs, gabnazzsák, kazaltakáró, repce és cséplőponyvák, gép és oko alkatrészek, gépszifák stb.

legolcsóbb árak, pontos és szolid kiszolgálás mellett szállítani. (864)

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák-Ferencz-utca 13. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különfélék.

Gyümölcsfa keféket, valamint egyéb kefe és seprőárút

gazdasági, ipari és háztartási célra ajánl:

Wiszoky és Társa kefeárny gyára Budapest, VI. Király-utca 66. sz. Árjegyzékkel kívánatra szolgálunk.

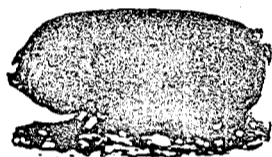
(495.)

Hantz Sándor könyvkötő.

Ezelőtt Hantz György társa Kolozsvárt, — Jókai-utca 2 szám. — E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló izléssel tartósan és olcsó árért készítik. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555) A címre kérem vigyázni.

(543.)

Telivér Poland Kina

süldök, koczák és kanok, renyészésre alkalmas, szép és fejlett példányok 8-9 hónaposak eladók. Ugyiszint tavaszi ellésből származó malacokra előjegyzést elfogadok. Szállítás 3 hónapos kortól kezdve.

Tudakozódások: Ordódyné Malláth Gizella Budapest, IV., Muzeum-körut 7. szám. (748.)

Simonfi István mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt. Kültorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik. (464.)

Páris-Grand-Prix!

Gr. Teleki Arvéd

drassói uradalmában up. Koncza, Alsófehérvármegye kaphatók: gyorsfejlődésű, kiválóan edzett, az ország minden részében előnyösen ismert.

magyar bikák,

100 drb. magyar igásökör,

az általános kedvelt

oberndorfi répamag,

rendkívül előnyös árban,

továbbá pekingi kacsák,

amerikai diócsemeték, sorfák.

(775.)

Hirdetmény.

POHÁNKA

Körülbelül negyven métermázsra megvételre kerestetik.

Czim: a (895.) kiadóhivatalban.

Gőz- és cséplőgép-tulajdonosoknak

a u. m. magy. királyi kereskedelemügyi minister 1890. évi 671. számú rendelete alapján szükséges; teljesen felszerelt mentőszekrényeket szállítok.

Kis mentőszekrényt 13 koronáért, Nagy mentőszekrényt 22 koronáért.

Az összeg előre beküldése, vagy utánvétele mellett portómentesen.

Szentmihályi Gyula gyógyszerész Balaton-Bogláron. 893.

Kovácsolt és öntött vascsövek

gáz-, víz- és gőz-vezetékhez, kútsövek, kazán és locomobil-forrcsövek, gőzfűtési és karimás csövek, mindennemű furócsövek, réz, öntöttvas és zománczozott árúk, felszerelések gáz, víz s gőzvezetékhez, szerszámok, vörösrézlemezek és árúk

legolcsóbb árakon beszerezhetők

HASENÖRL EDÉ-nél BUDAPEST, VI., Teréz-körut 34.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Szivattyúk MÉRLEGEK,

Szivattyu s gépgyártási betéti társaság.

Embermérlegek, mérlegek házihasználatra. 875.

W. Garvens, Wien, I., Schwarzenbergstrasse 6. || Árjegyzék ingyen és bérmentve. I., Wallfischgasse 14.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

BUDAPEST, Váci-körut 32. szám.

ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű GÖZCSÉPLŐ-KÉSZLETEIT, 14, 16 és 20 lóerejű COMPOUND-LOCOMOBILJAIT, és végre

876.

„Millennium” legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marokrakó- és kéveköto aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasutársaság resiczai mezőgazdasági gépgyárában készült SAC K-rendszerű aczelöntésű ekefővel ellátott EKÉIT és egyéb mezőgazdasági eszközeit. Erdélyrészi képviselő: WESSEL LEÓ KOLOZSVÁR, New-York szálloda.

A magyar kir. államvasutak gépgyárának lokomobil cséplőgép és „MILLENNIUM” aratógép gyártmányai a párisi nemzetközi kiállításon a legnagyobb kitüntetést, a GRAND PRIX-t, nyerték

Beocsini Cémentgyári Unió

Redlich, Ohrenstein és Spitzer.

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás
egyedüli diszoklevél cémentgyártásért
és számos más kiállításon első díjak.

Gyárak:
BEOCSINBAN
Szerémszegré
Pétervárad mellett.

Iroda:
BUDAPEST,
V. kerület
Alkotmány-utca 10.

Évi gyártási képesség:

800.000 mm. román cément, 600.000 mm. portland cément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a
keleti dunatartományokban a legnagyobb és
legkényesebb építkezéseknél kitűnő siker-
rel kiprobált gyártmányait, akármely vasuti
vagy hajóállomásra szállítva:

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és
mesterséges portland-cémentet, valamint hom-
lokzat-diszítésnek és öntvényeknek nagyon al-
kalmos cémentet, szép és egyenletes színben.

JÓTÁLLÁS:

A normaliaknál 30%-kal nagyobb húzási és nyomási szil-
lárságért.

EGYENLŐ SÚLYU ZSÁKOK ÉS HORDÓK.

(892.)

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Iroda: Budapest, V., Báthory-utca 4.

Syár: Budapest, V., Petneházy-utca 6/8.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!
Tehénészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetke-
zetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 500 első díj!!!

Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

(546.)

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Ajánlja 20 év óta fennálló s a mai kor
és divat követelményeinek teljesen
megfelelően berendezett

férfi-szabó-üzletét.

Raktáron tart nagyon szép hazai, va-
lamint valódi angol, francia és külföldi
szövetujdonságokat.

Ugy a helyi, mint a vidéki megrendelé-
seket szakszerű munkával pontosan és
olcsón teljesít.

(810.)

1901. évi forgalom 26000 mmázsa.

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapju-aukciókra,

melyek idei első sorozata
folyó évi július hó 9-én
veszi kezdetét.

Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárve-
részi vállalat Budapest, Dunaparti teherpá-
lyaúdvár“ címzett gyapjuküldemények a
M. A. V. összes vonalain tetemes díjkezdve-
ményben, valamint ingyen raktározásban
részestülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű fel-
világosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat (789.)

HELLER M. ÉS TÁRSA

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 13.

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű, és kötszer-gyárosok

BUDAPESTEN.

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

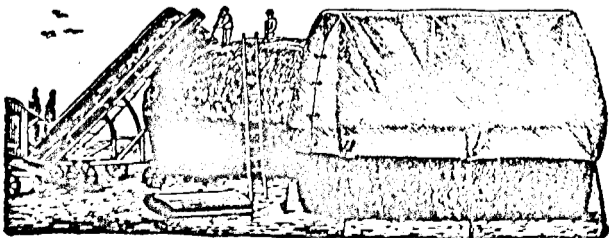
Ajánlják mindennemű állatorvosi mű-
és kötszerrel dúsan felszerelt raktárukat,
mely mindenféle újabb szerkezetű se-
bészi, szülészi, boncztoni, patkolástani és
más állatgyógyászati célokra szükséges
eszközöket tartalmaz.

1902. évi árjegyzéket kívánatra küldünk.

Eszközök javítása és átalakítása
is elvállaltatik. (841.)

VIZMENTES PONYVÁK

KAZAL, MOZDONY és CSEPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatatlan minőségben
Repczeponyvák,
Vitorla-vászon
ponyvák,
Kocsiponyvák.

— Alapított 1830. —

Cs. kir. szab. vizmen-
tes szövetséggyár.

— 46 kitüntetés. —

ELSINGER M. J. és FIAI Budapest,

V., Mária-Valeria-u. 10. szám.

Sürgöncyzim: „Elsinger Budapest, Thonet-udvar“

(Thonet-udvar.)

Vizmentes Ponyvák

elismert kitűnő minőség — □ metr. 1 k, 70 fillér és följebb,

Zsákok

Tarpaulin- varrással és varrás nélkül 68 fillér és följebb
Rovatkás- Sátrak, esőköpenyek, öltönyök.
Kender- kendertömlő, tüzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. —
Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjék hatá-
rozottan Elsinger gyártmányt kérni. (880.)